

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.017.01.2017
P/17/028

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/028 – System oceny jakości kształcenia w szkołach wyższych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontroler	Waldemar Żarnoch, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/116/2017 z dnia 27 września 2017 r.
Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Warmińsko – Mazurski w Olsztynie, ul. Oczapowskiego 2, 10-957 Olsztyn (dalej: „Uczelnia” lub „Uniwersytet”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Górecki, Rektor Uniwersytetu

(dowód: akta kontroli str. 1)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W okresie objętym kontrolą² funkcjonujący na Uniwersytecie wewnętrzny system zapewnienia jakości umożliwiał monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia. Uczelnia planowała cele i zadania do zrealizowania w zakresie jakości kształcenia oraz dokonywała oceny ich wykonania. Do oceny stopnia zrealizowania założonych celów opracowano odpowiednie narzędzia, które umożliwiały również nadzór nad realizacją procesu kształcenia. Cyklicznie przeprowadzano badania i analizy jakości kształcenia, pozwalające na wyciąganie wniosków oraz formułowanie zaleceń i rekomendacji służących doskonaleniu tego procesu. Uczelnia monitorowała też wdrażanie tych zaleceń. W celu podniesienia jakości procesu dydaktycznego monitorowano wyniki egzaminów maturalnych osób przyjmowanych na pierwszy rok studiów i organizowano kursy wyrównawcze. Oceny nauczycieli akademickich dokonywane były regularnie, z uwzględnieniem elementów dydaktycznych ich pracy oraz opinii studentów uczestniczących w zajęciach. Uczelnia zapewniła również interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym udział w projektowaniu efektów kształcenia, jak i dokonywaniu w nich zmian. Weryfikację form i metod stosowanych w realizacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia zapewniał system ankietyzacji, obejmujący obszary kluczowe dla osiągnięcia założonych celów.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna, a w przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria dla tych ocen, stosuje się ocenę opisową.

² Lata akademickie 2015/2016 i 2016/2017 i okres do zakończenia kontroli oraz wcześniejszy, jeżeli zaistniałe wówczas zdarzenia będą miały wpływ na kontrolowaną działalność.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia i efekty jego stosowania

Opis stanu faktycznego

1. Uczelnia posiadała dokumentację strategiczną kształtującą politykę jakości kształcenia, tj.: m.in. Program Rozwoju UWM w Olsztynie w latach 2012-2020³ (dalej: „Program”), zadania określone przez Senat Uczelni do realizacji w 2016 r. i 2017 r.⁴, plany działalności jednostki na dany rok, a także Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (dalej: „WSZJK”)⁵. W ww. programie przyjęto do zrealizowania następujące cele strategiczne:

- wprowadzenie i realizacja wysokiej jakości standardów kształcenia, dostosowanych do potrzeb środowiska zewnętrznego, ze szczególnym uwzględnieniem regionu Warmii i Mazur,
- intensywny rozwój wysokiej jakości badań naukowych, zwłaszcza na rzecz innowacyjnej gospodarki, m.in. poprzez udział w krajowych i europejskich programach badawczych,
- umiędzynarodowienie Uniwersytetu w obszarach kształcenia i badań naukowych,
- doprowadzenie wiodących wydziałów Uczelni do statusu jednostek badawczo-naukowych.

Celom tym przyporządkowano obszary priorytetowych działań prowadzących do ich realizacji. W następujących obszarach związanych z jakością kształcenia dotyczyły one m.in.:

- Obszar kształcenia studentów, z uwzględnieniem w szczególności potrzeb rynku pracy:
 - uprzątnienie kształcenia, poprzez rozszerzenie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz tworzenie programów kształcenia i realizację projektów zwiększających szanse absolwentów na rynku pracy,
 - umiędzynarodowienie kształcenia, poprzez tworzenie programów kształcenia w językach obcych, szczególnie w języku angielskim oraz tworzenie programów kształcenia prowadzonych wspólnie z zagranicznymi ośrodkami akademickimi, a także wspieranie i upowszechnianie krajowych i zagranicznych programów mobilności studentów i doktorantów,
 - podjęcie intensywnych działań projakościowych, polegających głównie na opracowaniu zasad i kryteriów ewaluacji, doskonalenia efektywności WSZJK oraz podnoszeniu jakości procesu dydaktycznego, poprzez m.in. doskonalenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich (np. przez ich uczestnictwo w dydaktycznych stażach zagranicznych i krajowych⁶).

³ Uchwała nr 56 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 26 października 2012 r. w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju UWM w Olsztynie w latach 2012-2020”.

⁴ Uchwała nr 854 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie zadań UWM w Olsztynie do realizacji w 2016 r. oraz Uchwała nr 78 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 27 stycznia 2017 r. w sprawie zadań UWM w Olsztynie do realizacji w 2017 r.

⁵ Uchwała nr 355 Senatu Uniwersytetu Warmińskiego – Mazurskiego w Olsztynie z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Uchwała nr 198 Senatu Uniwersytetu Warmińskiego – Mazurskiego w Olsztynie z dnia 12 kwietnia 2013 r. w sprawie zmian Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

⁶ Rozwinięciem działań programowych w zakresie inicjatyw projakościowych były zalecenia Senatu Uczelni dotyczące polityki kształcenia w latach 2012-2020, przyjętych uchwałą nr 170 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 12 marca 2013 r. w sprawie polityki kształcenia w Uniwersytecie, w tym m.in. w zakresie zapewnienia jakości kształcenia. W obszarze tym Senat wskazał m.in. podjęcie zadań dotyczących: opracowania zasad i kryteriów ewaluacji i doskonalenia efektywności Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, w tym opracowanie procedury sporządzania sprawozdań z oceny własnej działań jednostek organizacyjnych Uczelni, doskonalenia struktury zarządzania tym systemem oraz opracowanie systemu badań ankietowych studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych i kursów dokształcających (oceny przedmiotu

- Obszar kształcenia i rozwoju kadry akademickiej:
 - wspieranie rozwoju kadry naukowej celem umacniania i rozwoju uprawnień akademickich wydziałów oraz poprawienia jakości kształcenia i wspieranie ich uczestnictwa w stażach krajowych i zagranicznych,
 - udoskonalenie systemu oceny nauczycieli akademickich.

Stosownie za zapisów §2 uchwały w sprawie przyjęcia ww. Programu, nadzór nad realizacją działań powierzono Rektorowi, Prorektorom, Kanclerzowi oraz Dziekanom Wydziałów.

(dowód: akta kontroli str. 2-22)

Rozwinięciem przyjętych do realizacji działań programowych były zadania określone przez Senat Uczelni do realizacji w 2016 r. i 2017 r.⁷ oraz plany działalności jednostki na dany rok. W zakresie kształcenia dotyczyły one:

- W 2016 r.:
 - wprowadzenia zmian w ofercie kształcenia,
 - umiędzynarodowienia kształcenia, przez rozszerzenie oferty w języku angielskim, tworzenie kierunków z uczelniami zagranicznymi oraz promocję programów mobilności studentów i nauczycieli akademickich,
 - uruchomienia studiów doktoranckich w zakresie nowych dyscyplin,
 - utworzenia interdyscyplinarnych i międzynarodowych studiów doktoranckich,
 - przygotowania oferty szkół letnich dla studentów, doktorantów i nauczycieli akademickich,
 - doskonalenia oferty studiów podyplomowych i kursów dokształcających
- W 2017 r.:
 - dalszego wprowadzania zmian w ofercie kształcenia,
 - zwiększenia umiędzynarodowienia kształcenia przez rozszerzenie oferty w języku angielskim, tworzenie kierunków z uczelniami zagranicznymi oraz promocję programów mobilności studentów i nauczycieli akademickich,
 - utworzenia interdyscyplinarnych i międzynarodowych studiów doktoranckich,
 - wdrożenia kształcenia dualnego,
 - doskonalenia oferty studiów podyplomowych, kursów dokształcających i innych form doskonalenia zawodowego.

W planach działalności Uczelni na 2016 r. i 2017 r. określono mierniki stopnia realizacji ww. celów. Były nimi m.in. uchwały senatu, rady wydziału, zarządzenia rektora, raporty, umowy oraz porozumienia. W miernikach przyjętych na 2017 r. zrezygnowano z określania ich wartości referencyjnych. Wynikało to z przyjętych harmonogramów działań i przebiegu prac związanych ze zmianą oferty kształcenia. Pisma w tej sprawie władze Uczelni wysyłały do poszczególnych kierowników wydziałów w grudniu danego roku kalendarzowego. Zawierały one m.in. zakresy działania wydziałów, w tym m.in. propozycje modyfikacji oferty kształcenia, tworzenia nowych kierunków, specjalności, uruchamiania studiów drugiego stopnia oraz profili kształcenia⁸ i terminu ich realizacji (podjęcia stosownych uchwał w tym

i nauczyciela akademickiego), absolwentów oraz pracodawców i wykorzystywanie wyników badań w doskonaleniu oferty edukacyjnej (planów studiów i programów kształcenia) i procesu dydaktycznego.

⁷ Uchwała nr 854 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie zadań UWM w Olsztynie do realizacji w 2016 r. oraz Uchwała nr 78 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 27 stycznia 2017 r. w sprawie zadań UWM w Olsztynie do realizacji w 2017 r.

⁸ Z uzasadnieniem zasadności tworzenia kierunku studiów lub specjalności (konsultacje z przedstawicielami otoczenia społeczno – gospodarczego w zakresie potrzeb rynku pracy na specjalistów tworzonych nowych zakresów kształcenia) łącznie z charakterystyką kwalifikacji absolwenta, a także propozycją likwidacji kierunków i specjalności.

zakresie) w następnym roku kalendarzowym, tj. przed rozpoczęciem danego roku akademickiego. Prorektor ds. kształcenia wyjaśnił m.in., że wyznaczone cele, realizowane są w ciągu danego roku, a ich miernikami są wewnętrzne akty prawne. Dodał również, że obszar działalności, jakim jest polityka jakości kształcenia i podejmowane w tym zakresie zadania są trudne do skwantyfikowania i na etapie sporządzania planu trudno było określić wartości referencyjne elementów.

(dowód: akta kontroli str. 23-66)

2. Na podstawie art. 62 ust. 1 pkt. 3 i 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym⁹ (dalej: „ustawy o Psw”) oraz zgodnie z §3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia¹⁰, Senat Uczelni, uchwałą podjętą z dnia 26 lutego 2010 r., wprowadził WSZJK. Stosownie do zapisów §2 tej uchwały Uczelnia opracowała ww. system w celu osiągnięcia wysokiej jakości kształcenia i prawidłowej realizacji działań w tym zakresie. Integralną jego częścią był system badań ankietowych, obejmujący swoim zakresem działania społeczność akademicką (nauczycieli akademickich, studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych i kursów dokształcających), absolwentów Uniwersytetu oraz przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, np. pracodawców i przedstawicieli instytucji edukacyjnych i badawczych (§4 WSZJK), a także działania w zakresie samooceny funkcjonowania jednostek organizacyjnych, tj. poszczególnych wydziałów Uczelni.

Za sprawne funkcjonowanie tego systemu odpowiedzialni byli odpowiednio: prorektor właściwy ds. kształcenia Uczelni oraz dziekani wydziałów, a także kierownicy jednostki ogólnouczelnianej i międzywydziałowej.

(dowód: akta kontroli str. 67-78)

Rektor Uniwersytetu powołał Uczelniany Zespół do spraw Zapewnienia Jakości Kształcenia (dalej: „uczelniany zespół ds. jakości kształcenia”) oraz Wydziałowe Zespoły do spraw Zapewniania Jakości Kształcenia (dalej: „wydziałowe zespoły ds. jakości kształcenia”)¹¹, w celu inicjowania i koordynacji działań związanych z funkcjonowaniem systemu jakości.

Do zadań zespołu uczelnianego należało m.in. przedstawianie Senatowi UWM, corocznie do dnia 31 stycznia, sprawozdania z oceny jakości kształcenia za poprzedni rok akademicki (wraz z analizą SWOT), a także przedstawianie rekomendacji działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia oraz funkcjonowania WSZJK. Do zadań zespołów wydziałowych należało zaś m.in. przedstawienie radzie podstawowej jednostki organizacyjnej (dalej: „wydziału”)¹², corocznie do 30 listopada, sprawozdania z oceny jakości kształcenia za rok akademicki.

(dowód: akta kontroli str. 79-91)

W okresie objętym kontrolą w Uczelni prowadzone były regularne badania dotyczące jakości kształcenia i opracowywane raporty zawierające ich wyniki. Wydziały Uniwersytetu sporządzały i przedkładały Prorektorowi ds. Kształcenia i Studentów sprawozdania z działań na rzecz zapewnienia jakości kształcenia za dany rok akademicki, zawierające m.in. wnioski z okresowej samooceny oraz z procesu ankietyzacji¹³. Na ich podstawie uczelniany zespół ds. jakości kształcenia, stosownie do zapisów ww. §4 ust. 1 pkt 3 zarządzenia ws. WSZJK, sporządził w wymaganym okresie raporty zawierające wyniki badań w zakresie jakości

⁹ Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r., Nr 164, poz. 1365 ze zm).

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać Uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki (Dz. U. z 2007 r., Nr 164, poz. 1166 ze zm).

¹¹ Zarządzenie nr 70/2013 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 28 sierpnia 2013 r. w sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w UWM w Olsztynie (dalej: „zarządzenie ws. WSZJK”).

¹² W skład Uczelni wchodziło łącznie 17 wydziałów, w tym jeden zamiejscowy w Elku.

¹³ Wnioski z ocen nauczycieli akademickich dokonywanych przez studentów, informacje uzyskane od absolwentów Uniwersytetu oraz opinie pracodawców o absolwentach w zakresie jakości kształcenia.

kształcenia. Raporty te zawierały m.in analizę realizacji działań tych jednostek oraz wykonania przez nie zaleceń i rekomendacji z danego roku akademickiego, z uwzględnieniem ich słabych i mocnych stron. Zawierały także zalecenia i rekomendacje na kolejny rok akademicki. Analiza ta obejmowała swoim zakresem siedem obszarów, w tym m.in. politykę kształcenia i procedury zapewniania jakości kształcenia, dobór i zapewnienie jakości kadry dydaktycznej oraz oceny programów kształcenia.

Na podstawie analizy dotyczącej roku akademickiego 2015/2016 jednostkom organizacyjnym prowadzącym kierunki studiów zarekomendowano 27 zaleceń, które dotyczyły m.in.:

- analizy i weryfikacji oferty edukacyjnej w kontekście dostosowania jej do potrzeb rynku pracy i otoczenia społeczno-gospodarczego w kraju i regionie oraz doskonalenia kadry naukowo-dydaktycznej w zakresie przygotowania pedagogicznego i pozyskiwania ofert stypendialnych, projektów, kursów, szkoleń i warsztatów z zakresu doskonalenia kompetencji,
- umiędzynarodowienia kształcenia, poprzez m.in. rozszerzenie oferty w języku angielskim, a także określenia liczby miejsc na kierunkach studiów poprzedzonego analizą zapotrzebowania rynku pracy i oceną sytuacji demograficznej,
- intensyfikacji współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, poprzez m.in. zwiększenie częstotliwości spotkań z pracodawcami, interesariuszami zewnętrznymi w procesie tworzenia, monitorowania i doskonalenia programów kształcenia, a także analizowania opinii pracodawców o kwalifikacjach absolwentów i realizacji założonych efektów kształcenia w trakcie realizacji szkoleń praktycznych,
- przeglądu, weryfikacji, uzupełnienia i publikowania sylabusów,
- zintensyfikowania działań mających na celu uzyskanie środków finansowych na wsparcie procesu dydaktycznego i podnoszenie kwalifikacji nauczycieli akademickich oraz działań promujących krajowe i zagraniczne programy mobilności.

Obowiązek informowania władz Uczelni o wykonaniu ww. zaleceń powierzono kierownikom wydziałów i jednostek organizacyjnych. Prorektor ds. kształcenia podał, że w celu zapewnienia wdrożenia wniosków i zaleceń Uczelnia opracowała zalecenia i rekomendacje określające wytyczne oraz procedury wymagane w realizacji zadań związanych z zapewnieniem jakości kształcenia, a także podjęła stosowne uchwały służące realizacji zadań projakościowych (np. w sprawie utworzenia studiów podyplomowych oraz doktoranckich).

(dowód: akta kontroli str. 57-66, 92-123)

W raporcie, przedstawionym kierownikom jednostek organizacyjnych Uczelni w dniu 1 lutego 2017 r., zespół ds. jakości kształcenia potwierdził realizację wszystkich ww. 27 zaleceń, z uwzględnieniem w niektórych przypadkach konieczności podjęcia dodatkowych działań w zakresie doskonalenia funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia.

O dodatkowe środki finansowe na wsparcie procesu dydaktycznego i podnoszenie kwalifikacji nauczycieli akademickich, w tym działań promujących krajowe i zagraniczne programy mobilności, poprzez udział w projektach oraz pozyskiwanie ofert stypendialnych, projektów (kursy, szkolenia, warsztaty) aplikowało osiem spośród 17 wydziałów Uczelni. W tym celu złożyły one łącznie 156 wniosków o środki finansowe na potrzeby rozwoju kompetencji dydaktycznych, na łączną

kwotę wsparcia 2.137,4 tys. zł¹⁴, którymi objęto 331 nauczycieli akademickich, z czego: 60 wniosków na kwotę 352,1 tys. zł w roku akademickim 2015/2016 oraz 96 wniosków na kwotę 1.785,3 tys. zł w roku akademickim 2016/2017. Pozostałe dziewięć wydziałów nie składało takich wniosków.

W dniu 27 stycznia 2017 r., tj. w terminie określonym w zarządzeniu ws. WSZJK, Prorektor ds. kształcenia przedstawił Senatowi Akademickiemu wnioski wynikające z przeprowadzonego przeglądu ww. systemu w roku akademickim 2015/2016, uwzględniające słabe i mocne strony działalności jednostek organizacyjnych Uczelni w zakresie doskonalenia wewnętrznych systemów zapewniania jakości kształcenia¹⁵, a także rekomendacje w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 124-179)

WSZJK uwzględniał sposób wykorzystania wniosków z ocen nauczycieli akademickich dokonywanych przez studentów oraz informacji uzyskanych od absolwentów Uniwersytetu, a także opinii pracodawców w zakresie jakości kształcenia. Celem przeprowadzanych badań w tym zakresie było m.in. pozyskanie informacji do wykorzystania w procesie doskonalenia jakości i warunków kształcenia, w tym m.in. zmian w programach i ofercie kształcenia oraz planów studiów¹⁶. Uczelnia cyklicznie przeprowadzała takie badania w zakresie zajęć dydaktycznych w każdym roku akademickim w semestrze zimowym i letnim. Badaniem losów zawodowych absolwenta objęto natomiast cztery roczniki: 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014 oraz 2014/2015.

W badanym okresie procedurą ankietyzacji objęto:

- W roku akademickim 2015/2016:
 - zajęcia dydaktyczne realizowane w semestrze zimowym i letnim,
 - opinie pracodawców o absolwentach Uniwersytetu,
 - studia z perspektywy absolwenta – badanie po sześciu miesiącach od ukończenia studiów; rocznik 2014/2015 (czwarta edycja badania),
 - losy zawodowe absolwenta – trzy lata po ukończeniu studiów (rocznik 2012-2013).
- W roku akademickim 2016/2017¹⁷:
 - zajęcia dydaktyczne realizowane w semestrze zimowym i letnim,
 - losy zawodowe absolwenta – trzy lata po ukończeniu studiów; rocznik 2013-2014,
 - losy zawodowe absolwenta – pięć lat po ukończeniu studiów; rocznik 2012-2013.

¹⁴ Dziewięć spośród 17 wydziałów Uczelni nie aplikowało o środki finansowe na potrzeby rozwoju kompetencji dydaktycznych nauczycieli w danym roku akademickim, z czego sześć nie złożyło tych wniosków zarówno w roku akademickim 2015/2016 oraz 2016/2017.

¹⁵ Dotyczyły one - w zakresie mocnych stron: rozszerzenia składu rad patronackich na niektórych wydziałach, realizacji kursu doskonalącego warsztat lingwistyczny z języka angielskiego dla nauczycieli akademickich, rozszerzenia oferty kształcenia w języku angielskim (dziewięć zakresów kształcenia) oraz podpisania listów intencyjnych i prowadzenia spotkań merytorycznych w zakresie kształcenia w formule studiów dualnych; w zakresie słabych stron: niewystarczająco rozbudowanej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie kształcenia, niskiej aktywności w aplikowaniu jednostek o zewnętrzne środki finansowe przeznaczone na doskonalenie kompetencji dydaktycznych własnych pracowników oraz niskiego ich zainteresowania programami mobilności oraz zbyt wąskiej oferty kształcenia w języku angielskim.

¹⁶ Załącznik nr 1a, 2a i 3a do Zarządzenia nr 50/2017 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie określania obszarów procesu dydaktycznego, objętych badaniami ankietowymi, wzorów kwestionariuszy ankiet oraz procedur przeprowadzania badań ankietowych, tj. kwestionariusze ankiet: jakość realizacji zajęć dydaktycznych, losy zawodowe absolwenta UWM w Olsztynie, w tym opinia absolwenta na temat zrealizowanych studiów oraz opinie pracodawców o absolwentach Uczelni. Zgodnie z przepisami tego zarządzenia w roku akademickim 2014/2015 przeprowadzono czwartą edycję badania losów zawodowych absolwentów „Studia z perspektywy absolwenta UWM w Olsztynie”.

¹⁷ Wg stanu na 13 października 2017 r. sprawozdania i raporty z przeprowadzonej ankietyzacji roku akademickiego 2016/2017 były w trakcie realizacji.

Dane zebrane w roku akademickim 2015/2016, w kontekście doskonalenia jakości i warunków kształcenia, pokazały m.in., że:

- Wśród obszarów kształcenia, które należałoby rozszerzyć, aby zwiększyć szanse absolwentów Uczelni na zdobycie zatrudnienia respondenci wskazali: wiedzę i umiejętności specjalistyczne, znajomość języków obcych, umiejętność obsługi programów komputerowych, a także zwiększenie liczby zajęć praktycznych oraz dodatkowych praktyk studenckich w zakładach pracy.
- W zakresie zaangażowania pracodawców w proces kształcenia przedstawiciele firm zadeklarowali chęć uczestnictwa w pracach uczelnianego/wydziałowego zespołu zajmującego się doskonaleniem programów kształcenia oraz programów i planów studiów, udziału w realizacji przedmiotów praktycznych w ramach prowadzonych w Uczelni zakresów kształcenia oraz nieodpłatnego udziału w inicjatywach mających na celu lepsze przygotowanie studentów do podjęcia pierwszej pracy (kursy, szkolenia, spotkania, etc.).

Z przeprowadzonych analiz wynikało również, że spośród absolwentów z rocznika 2014/2015 (w przedziale czasowym – sześć miesięcy po ukończeniu studiów) i aktywnych zawodowo pracę ściśle związaną z kierunkiem studiów lub specjalnością wykonywało 45,3%, natomiast 27,5% respondentów pracowało w zawodzie częściowo związanym z ukończonym kierunkiem kształcenia. Odsetek osób, które zadeklarowały, że ich praca nie była związana z uzyskanym wykształceniem wyniósł 27,2%. W porównaniu do badań przeprowadzonych wobec absolwentów z rocznika 2013/2014 była to tendencja wzrastająca. Wynikało z nich bowiem, że wówczas pracę ściśle związaną z ukończonym kierunkiem studiów lub specjalnością wykonywało 45,7% respondentów, natomiast pracę częściowo związaną z kierunkiem studiów – 23,4%. Odsetek osób zaś, których praca nie była związana z uzyskanym wykształceniem wyniosła 30,9%.

(dowód: akta kontroli str. 180-198)

3. Analiza NIK dotycząca trzech kierunków studiów¹⁸ (Prawo, Pedagogika i Informatyka – studia stacjonarne) w zakresie kształtowania się wyników egzaminu maturalnego, liczby kandydatów oraz osób przyjętych na pierwszy rok studiów oraz wskaźnika obrony prac dyplomowych wykazała m.in., że:

- W roku akademickim 2015/2016:
 - na kierunek Prawo kandydowało 497 osób, z których 262 przyjęto na pierwszy rok studiów (52,7%); spośród nich 129 absolwentów ukończyło szkołę ponadgimnazjalną z wynikiem egzaminu maturalnego na poziomie: 30-49% – 57 osób, 50-69% – 56 osób i 70-100% – 16 osób. Cykl kształcenia ukończyło w tym roku akademickim 180 osób, tj. 53,6% studentów, którzy rozpoczęli studia na tym kierunku.
 - na kierunek Pedagogika kandydowało 336 osób, z których 173 przyjęto na pierwszy rok studiów (51,5%); spośród nich 143 absolwentów ukończyło szkołę ponadgimnazjalną z wynikiem egzaminu maturalnego na poziomie: 50-69% – 69 osób, 30-49% – 42 osoby i 70-100% – 32 osoby. Cykl kształcenia ukończyło w tym roku akademickim 120 osób, tj. 65,6% studentów, którzy rozpoczęli studia na tym kierunku.
 - na kierunek Informatyka kandydowało 374 osoby, z których 261 przyjęto na pierwszy rok studiów (69,8%); spośród nich 238 absolwentów ukończyło

¹⁸ W tym jednego kierunku studiów prowadzonego jako jednolite studia magisterskie (Prawo), jednego kierunku studiów pierwszego stopnia przyporządkowanego do obszaru wiedzy nauk społecznych (Pedagogika) oraz jednego kierunku studiów pierwszego stopnia przyporządkowanego do obszaru wiedzy nauk ścisłych (Informatyka). W zakresie kształtowania się wyników egzaminu maturalnego studentów przyjętych na pierwszy rok studiów jako przedmioty kwalifikacyjne analizą objęto odpowiednio: historię (dla kierunku Prawo), język polski (Pedagogika) i matematykę (Informatyka).

szkołę ponadgimnazjalną z wynikiem egzaminu maturalnego na poziomie: 70-100% – 97 osób, 50-69% – 82 osoby i 30-49% – 59 osób. Cykl kształcenia ukończyło w tym roku akademickim 125 osób, tj. 46,1% studentów, którzy rozpoczęli studia na tym kierunku.

- Najniższe wymagane wyniki egzaminów maturalnych dla osób przyjętych na ww. kierunki studiów w badanym roku akademickim wyniosły odpowiednio: 106 pkt. dla Prawa, 60 pkt dla Pedagogii oraz 50 pkt. Informatyki.
- W roku akademickim 2016/2017:
 - Na kierunek Prawo kandydowało 470 osób, z których 272 przyjęto na pierwszy rok studiów (57,9%); spośród nich 89 absolwentów ukończyło szkołę ponadgimnazjalną z wynikiem egzaminu maturalnego na poziomie: 30-49% – 43 osoby, 50-69% – 38 osób i 70-100% – osiem osób. Cykl kształcenia ukończyło w tym roku akademickim 240 osób, tj. 62,7% studentów, którzy rozpoczęli studia na tym kierunku.
 - Na kierunek Pedagogika kandydowało 154 osoby, z których 75 przyjęto na pierwszy rok studiów (48,7%); spośród nich 61 absolwentów ukończyło szkołę ponadgimnazjalną z wynikiem egzaminu maturalnego na poziomie: 50-69% – 30 osób, 30-49% – 22 osoby i 70-100% – dziewięć osób. Cykl kształcenia ukończyło w tym roku akademickim 91 osób, tj. 73,4% studentów, którzy rozpoczęli studia na tym kierunku.
 - Na kierunek Informatyka kandydowało 340 osób, z których 244 przyjęto na pierwszy rok studiów (71,8%); spośród nich 205 absolwentów ukończyło szkołę ponadgimnazjalną z wynikiem egzaminu maturalnego na poziomie: 70-100% – 83 osoby, 50-69% – 81 osób i 30-49% – 41 osób. Cykl kształcenia ukończyło w tym roku akademickim 90 osób, tj. 34,1% studentów, którzy rozpoczęli studia na tym kierunku.
 - Najniższe wymagane wyniki egzaminów maturalnych dla osób przyjętych na ww. kierunki studiów wyniosły odpowiednio: 86 pkt. dla Prawa, 106 pkt dla Pedagogii oraz 82 pkt. Informatyki.

(dowód: akta kontroli str. 199-201)

4. W okresie objętym kontrolą, w ramach WSZJK Uczelnia badała kwestię zdawalności prac dyplomowych w terminie zakończenia studiów. Zagadnienia te podejmowane były przez poszczególne jednostki organizacyjne w ramach ich wewnętrznych kompetencji oraz bieżącego monitoringu, w tym wyników studentów. W zakresie tym dokonywały one analizy danych dotyczących m.in.: liczby studentów uprawnionych do złożenia egzaminu dyplomowego na danym kierunku studiów, w tym liczby i odsetka osób, które złożyły egzamin w wymaganym terminie i pozostałych, które nie złożyły tego egzaminu w terminie oraz studentów przystępujących do egzaminów poprawkowych. W wyniku tych analiz określano wskaźnik procentowy zakończonych prac dyplomowych w terminie. I tak, np. dla absolwentów rocznika 2015/2016 studiów stacjonarnych i kierunków:

- Prawo: wskaźnik ten wyniósł 84,9% (spośród 199 uprawnionych do złożenia egzaminu dyplomowego, 169 osób złożyło egzamin w terminie zakończenia studiów),
- Pedagogika: wskaźnik ten wyniósł 92% (odpowiednio: 126 i 116),
- Informatyka: wskaźnik ten wyniósł 70% (134 i 94)¹⁹.

Wysoki wskaźnik zdawalności prac dyplomowych w terminie, na poziomie 80-100% uznawany był przez kierowników poszczególnych wydziałów za akceptowalny

¹⁹ Na kierunkach studiów: Prawo i Pedagogika poprawiła się zdawalność prac dyplomowych w wymaganych terminach odpowiednio z: 84,9% i 92% w roku akademickim 2015/2016 do 93,3% i 100% w roku akademickim 2016/2017. Na kierunku Informatyka wskaźnik obniżył się do 6 pkt. procentowych.

i niewymagający zaleceń. Niezdawalność na poziomie 0-20% wynikała bowiem z naturalnego zróżnicowania poziomu i zaangażowania studentów oraz zdarzeń losowych. Wnioski i rekomendacje w tym zakresie dotyczyły głównie wyników na niższym poziomie zdawalności, w szczególności na kierunkach technicznych (poniżej 80%)²⁰. Wynikały one m.in. ze specyfiki danego kierunku studiów, realizacji programów kształcenia szczególnie wymagających, w tym przeprowadzania przez studentów skomplikowanych i długotrwałych badań, a także podejmowania przez nich pracy jeszcze w trakcie studiów, drugich kierunków studiów oraz z przyczyn losowych. Działania podejmowane przez wydziały w tym zakresie obejmowały m.in. zmiany organizacji i harmonogramów prowadzenia zajęć w ostatnich semestrach, wprowadzenie możliwości przystąpienia studentów do egzaminów zerowych oraz modyfikację programów studiów.

(dowód: akta kontroli str. 202-220)

5. W badanym okresie, na poszczególnych kierunkach studiów prowadzono analizy wyników egzaminów maturalnych kandydatów przyjętych na studia. Dokonywano tego corocznie na potrzeby rekrutacji, głównie w okresie lipiec-wrzesień, a także w ramach bieżącego monitoringu na podstawie Internetowej Rejestracji Kandydatów. Celem tych działań była m.in. analiza punktowa, w tym ustalenie minimum w rekrutacji, od osiągnięcia którego przyjmowano kandydatów na studia, a także ocena przygotowania przyszłych studentów do realizacji założonych programów studiów. W wyniku tych badań określano z jakimi najlepszymi i najgorszymi wynikami egzaminów maturalnych przyjęto kandydatów na dane kierunki studiów²¹. Na podstawie tych analiz podejmowano m.in. działania w zakresie promocji i rozszerzenia oferty edukacyjnej w szkołach ponadgimnazjalnych w regionie oraz zainteresowania uczniów naukami technicznymi i przyrodniczymi, w tym również lepszego ich przygotowania do realizacji przedmiotów ścisłych objętych programem kształcenia²². Dotyczyło to w szczególności kierunków studiów, na które zgłaszały się i przyjmowano osoby z niższymi wynikami z egzaminu maturalnego w rankingu punktowym (np. na Wydziale Nauk Technicznych, czy na Wydziale Nauk o Środowisku). W przypadku kierunków studiów, na które zgłosiła się duża liczba kandydatów na jedno miejsce, np. na Wydziale Nauk Medycznych czy Wydziale Medycyny Weterynaryjnej²³, Uczelnia określała wysoki próg procentowy z egzaminu maturalnego, umożliwiający przyjęcie na studia kandydatów z bardzo dobrymi wynikami.

(dowód: akta kontroli str. 221-235)

6. W okresie objętym kontrolą, na czterech spośród 17 wydziałów Uczelni²⁴ prowadzono kursy wyrównawcze dla studentów pierwszego roku w zakresie przedmiotów, które były nauczane w szkołach ponadgimnazjalnych. Były to głównie repetytoria z matematyki, chemii oraz fizyki, a także kursy przygotowawcze na studia medyczne w języku angielskim oraz do egzaminu z malarstwa i rysunku. Prowadzenie takich kursów było skutkiem m.in. przeprowadzanych analiz wyników egzaminów maturalnych osób przyjmowanych na pierwszy rok studiów oraz potrzeby wyrównania poziomu wiedzy wśród osób przyjętych. W dwóch przypadkach udział w tych kursach był obowiązkowy, tj.: repetytoria z matematyki na Wydziale Matematyki i Informatyki w okresie pierwszego semestru oraz

²⁰ Niższą wartość tego wskaźnika np. na poziomie 60% określiły wydziały prowadzące kierunki eksperymentalne (w tym techniczne oraz rolnicze) w ramach których dokonywano m.in. specjalistycznych badań, doświadczeń i analiz.

²¹ Np. w ramach rekrutacji na rok akademicki 2016/2017, w tym studiów stacjonarnych I stopnia, minimalna i maksymalna liczba punktów uprawniających do przyjęcia wyniosła: na kierunku Informatyka: najniższy wynik wyniósł 82 pkt., najwyższy natomiast 550 pkt., na kierunku Pedagogika: najniższy wynik - 106 pkt., najwyższy - 455 pkt., na kierunku Prawo: najniższy wynik - 86 pkt., najwyższy wynik - 522 pkt.

²² Np. w ramach współpracy i realizacji programów: „Wypożycz naukowca” i „Przyjedź do nas na warsztaty”, którą objęło 22 szkoły w roku akademickim 2016/2017.

²³ Na Kierunek Lekarski Wydziału Nauk Medycznych zgłosiło się 2.094 kandydatów, z czego przyjęto 264, na Weterynarię zaś odpowiednio: 1.154 i 227.

²⁴ Na wydziałach: Nauk Medycznych, Nauk o Żywności, Matematyki i Informatyki oraz Sztuki.

z matematyki, chemii lub fizyki (do wyboru przez studentów) na Wydziale Nauk o Żywności. Na pozostałych dwóch wydziałach były to zajęcia dobrowolne i dające możliwość weryfikacji posiadanych umiejętności. Przyczynę nieprowadzenia takich zajęć na wszystkich wydziałach Prorektor ds. kształcenia uzasadnił tym, że aktualny stan prawny regulujący organizację i tok studiów oraz obszar zarządzania jakością kształcenia nie nakładały obowiązku organizacji i prowadzenia kursów wyrównawczych. Działania w tym zakresie podjęte przez niektóre wydziały były wewnętrznymi inicjatywami jednostek, wynikającymi z zapotrzebowania studentów i obserwacji sprawności kształcenia dokonywanej po pierwszym roku studiów. Wskazał ponadto, że możliwości finansowe wydziałów nie zawsze pozwalały na wydzielenie środków przeznaczonych na uruchamianie kursów lub dodatkowych zajęć. Dobrym rozwiązaniem, z którego skorzystały wydziały w latach poprzednich (2010-2015) było pozyskanie środków finansowych z Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki na prowadzenie tego typu doksztalcenia.

(dowód: akta kontroli str. 57-66, 236-252)

7. Roczny wymiar pensum dydaktycznego nauczycieli akademickich Uczelni w dwóch latach akademickich 2015/2016 i 2016/2017 (tj. liczba godzin przypadających na pensum nauczycieli akademickich w poszczególnych grupach pracowników) wyniósł odpowiednio:

- pracownicy naukowo-dydaktyczni: profesor zw. i nadzw. – 210 godzin oraz adiunkt i asystent – 240 godzin,
- pracownicy dydaktyczni: starszy wykładowca i wykładowca – 360 godzin oraz lektor i instruktor – 540 godzin.

Liczba nauczycieli akademickich zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy wyniosła łącznie:

- w roku akademickim 2015/2016: 1.850 nauczycieli, w tym: 1.611 pracowników naukowo-dydaktycznych, 233 pracowników dydaktycznych oraz sześciu pracowników naukowych,
- w roku akademickim 2016/2017: 1.835 nauczycieli, w tym: 1.598 pracowników naukowo-dydaktycznych, 221 pracowników dydaktycznych oraz 16 pracowników naukowych.

Liczba osób zatrudnionych po raz pierwszy na stanowiskach dydaktycznych w dwóch badanych latach akademickich wyniosła:

- w roku akademickim 2015/2016: pięć osób, w tym: czterech rekrutowało się ze stanowiska naukowo-dydaktycznego, zaś jedna osoba została zatrudniona na stanowisku dydaktycznym, jako swoim pierwszym stanowisku pracy,
- w roku akademickim 2016/2017: 17 osób, którzy w całości przeszli ze stanowisk naukowo-dydaktycznych.

Łącznie, w badanych dwóch latach akademickich 21 spośród 22 nauczycieli akademickich zmieniło stanowiska z naukowo-dydaktycznych na dydaktyczne, z powodu nieuzyskania w terminie określonym w ustawie Psw oraz Statucie Uczelni stopnia naukowego doktora albo doktora habilitowanego. Prorektor ds. kształcenia wyjaśnił m.in., że osoby te posiadały duże doświadczenie dydaktyczne i kliniczne oraz zaawansowany dorobek naukowy, niewystarczający jednak do wszczęcia postępowania o nadanie stopnia naukowego.

(dowód: akta kontroli str. 57-66, 253-256)

8. Zgodnie z art. 132 ust. 1-4 ustawy Psw oraz z §2 ust. 1 załącznika do zarządzenia Rektora Uniwersytetu w sprawie regulaminu oceny nauczycieli

akademickich²⁵ (dalej: „regulamin oceny nauczycieli akademickich”), nauczyciele akademicki zatrudnieni na podstawie mianowania lub umowy o pracę (bez względu na wymiar czasu pracy) podlegali okresowej ocenie w zakresie należytego wykonywania obowiązków, wynikających z zajmowanego stanowiska, nie rzadziej niż raz na dwa lata.

Nauczyciele akademicki posiadający tytuł naukowy profesora lub profesora w zakresie sztuki, zatrudnieni na podstawie mianowania, oceniani byli nie rzadziej niż raz na cztery lata. Rektor Uniwersytetu w okresie pełnienia funkcji oraz profesorowie wizytujący zatrudnieni na czas określony, nie podlegali tej ocenie.

Oceny nauczycieli akademickich dokonywano również m.in. po upływie roku od uzyskania przez nauczyciela akademickiego ogólnej oceny negatywnej lub ogólnej oceny warunkowo – pozytywnej, a także na wniosek bezpośrednio przełożonego – kierownika jednostki organizacyjnej, w której pracował oceniany lub na wniosek kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej Uczelni.

Skala ostatecznej oceny końcowej była trzystopniowa i obejmowała oceny: pozytywna, warunkowo – pozytywna i negatywna z wnioskiem o rozwiązanie stosunku pracy.

(dowód: akta kontroli str. 257-274)

9. W latach akademickich 2015/2016 oraz 2016/2017 okresową oceną objęto ogółem 1.031 nauczycieli akademickich Uczelni. Spośród nich udział nauczycieli, którzy uzyskali poszczególne oceny z obowiązującej skali wyniósł:

- W roku akademickim 2015/2016: 848 (92,8%) osób otrzymało oceną pozytywną, 47 (5,1%) ocenę warunkowo – pozytywną oraz 19 (2,1%) ocenę negatywną. Spośród nich 883 zostało ocenionych z częstotliwością raz na dwa lata, 22 po upływie roku oraz dziewięciu raz na cztery lata.
- W roku akademickim 2016/2017: 119 (88,1%) osób uzyskało ocenę pozytywną, dwóch (1,5%) ocenę warunkowo – pozytywną, oraz 14 (10,4%) ocenę negatywną. Spośród nich 84 zostało ocenionych z częstotliwością raz na dwa lata, 38 po upływie roku oraz 13 raz na cztery lata.

Uczelnia nie podsumowywała w dokumentacji wyników okresowej oceny nauczycieli akademickich, w tym rozkładu ocen oraz nie publikowała danych w tym zakresie. Były one natomiast dostępne dla kierownictwa w elektronicznym systemie kadrowo-płacowym, z którego na potrzeby władz Uczelni można było wygenerować raporty w tym zakresie. Prorektor ds. kształcenia wyjaśnił m.in., że doraźnie, na potrzeby i na polecenie władz Uczelni, opracowywano wykazy ocen warunkowo – pozytywnych i negatywnych z podziałem na wydziały.

(dowód: akta kontroli str. 57-66, 275-278)

10. Na Uczelni były wyciągane konsekwencje w stosunku do nauczycieli akademickich, którzy otrzymali najniższe oceny w wyniku dokonania okresowej oceny nauczycieli akademickich. Spośród 33 nauczycieli akademickich, którzy w badanym okresie otrzymali oceny negatywne, z 17 osobami rozwiązano stosunek pracy na podstawie art. 124 ust. 2 ustawy Psw, a przyczyną było m.in. uzyskanie dwóch kolejnych takich ocen oraz wygaśnięcie umowy okresowej. W przypadku pozostałych osób, stosownie do zapisów §6 ust. 1 i 2 regulaminu oceny nauczycieli akademickich, ponowne oceny zostaną przeprowadzone po okresie jednego roku od daty zapoznania się pracowników z wynikami tych ocen, tj. w roku akademickim 2017/2018²⁶.

²⁵ Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Warmińsko Mazurskiego w Olsztynie nr 50/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie regulaminu oceny nauczycieli akademickich.

²⁶ Jeżeli powtórna ocena końcowa po roku od uzyskania ostatniej oceny nie będzie pozytywna będzie skutkowało to oceną negatywną z wnioskiem o rozwiązanie stosunku pracy.

(dowód: akta kontroli str. 279-280, 376-384)

11. W badanym okresie nauczyciele akademicki otrzymywali nagrody rektora m.in. za osiągnięcia naukowe, artystyczne, dydaktyczne i organizacyjne. Analiza NIK dotycząca 12 nauczycieli akademickich (po sześciu w badanym latach), którzy otrzymali nagrody rektora o najwyższej wartości, w tym m.in. za osiągnięcia dydaktyczne wykazała, że w przypadku tych osób nagrody te współwystępowały z najwyższymi w skali okresowymi ocenami nauczycieli akademickich (ocenami pozytywnymi) i wynikami ankiet, w których studenci i doktoranci oceniali wykładowców za prowadzenie zajęć (oceny w przedziale od 4 do 5).

(dowód: akta kontroli str. 281)

12. Elementy pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich Uczelni podlegające ocenie w ramach okresowej oceny dotyczyły m.in.:

- wyników ocen pracy dydaktycznej dokonywanej przez studentów,
- liczby wypromowanych prac dyplomowych,
- podnoszenia kwalifikacji, w tym: realizowanych dodatkowych studiów, studiów podyplomowych albo uzyskania stopnia naukowego (doktora, doktora habilitowanego, profesora),
- podnoszenia kompetencji dydaktycznych, w tym realizowanych kursów w zakresie umiejętności dydaktycznych,
- pełnienia funkcji promotora pracy nagrodzonej w konkursie na najlepszą pracę dyplomową (w przypadku organizowania takiego konkursu przez dany wydział Uczelni).

Ponadto ocenie tej podlegały: zrealizowane wykłady, ćwiczenia, seminaria, przeprowadzone egzaminy, zaliczenia przedmiotów kończących się zaliczeniem na ocenę, przeprowadzone zaliczenia praktyk, wykłady i ćwiczenia z przedmiotu realizowanego po raz pierwszy oraz opracowania i pomoce dydaktyczne, a także zdobycie wyróżnień i nagród dydaktycznych. Przy ocenach tych nie brano zaś pod uwagę ocen wynikających z hospitacji i wyników hospitacji zajęć nauczyciela dokonanych przez przełożonego lub opiekuna.

(dowód: akta kontroli str. 157-161, 282)

13. Na Uczelni praktykowano nagradzanie nauczycieli akademickich, którzy otrzymali od studentów najwyższe oceny za prowadzenie zajęć dydaktycznych. Nagrody przyznawano w formule konkursu pn. „Belfer Roku”, którego organizatorem był Samorząd Studencki. Wyróżnionych i zwycięzcę konkursu wyłaniano w dwóch turach: wydziałowym (głosowania na szczęblu wydziałów), a następnie ogólnouczelnianym (wyłonienie zwycięzcy spośród nauczycieli akademickich wyróżnionych w głosowaniu). Konkurs ten przeprowadzany w każdym roku akademickim i służył docenieniu oraz uhonorowaniu przez studentów najlepszych wykładowców/nauczycieli akademickich. Inną formą nagradzania były nagrody rektora. Jednym z kryteriów uwzględnianych we wniosku o przyznanie tych nagród były wyniki przeprowadzanego badania ankietowego dotyczącego jakości realizacji zajęć dydaktycznych, w tym wysokie wyniki uzyskane przez nauczycieli akademickich w ankiecie studenckiej.

(dowód: akta kontroli str. 283)

14. W okresie objętym kontrolą Uczelnia dokonywała analiz ocen wystawianych przez nauczycieli akademickich studentom pod kątem ich rozkładu. Wyniki studentów z poszczególnych przedmiotów weryfikowane były przez wydziały w ramach bieżącego monitoringu oraz po zakończeniu każdego semestru na podstawie protokołów składanych przez pracowników w dziekanatach, a także w trakcie przeprowadzanych okresowych ocen nauczycieli i ankietyzacji studentów. Dotyczyły one w szczególności przedmiotów kierunkowych na danym kierunku

studiów, istotnych w zakresie uzyskiwania przez studentów określonych efektów kształcenia. W zakresie tym wydziały dokonywały analizy danych dotyczących m.in.: liczby studentów uprawnionych do przystąpienia do egzaminu lub zaliczenia danego przedmiotu, w tym analizy liczby i odsetka osób, które otrzymały poszczególne oceny w pierwszym oraz kolejnym terminie tego zaliczenia. W wyniku uzyskania zróżnicowanego rozkładu ocen, nie budzącego zastrzeżeń i nie wykazującego większych trudności w osiaganiu przez studentów zakładanych efektów kształcenia, nie podejmowano zaleceń. Wnioski i rekomendacje w tym zakresie dotyczyły głównie wysokiego odsetka osób otrzymujących oceny niedostateczne²⁷ (na poziomie min. 20%), szczególnie w pierwszym dostępnym terminie. Wynikały one m.in. ze specyfiki danego kierunku studiów, w tym realizacji programów kształcenia szczególnie wymagających, z którymi studenci mieli najwięcej problemów, a także od posiadanej wiedzy uzyskanej w szkołach ponadgimnazjalnych. Działania podejmowane przez wydziały w tym zakresie dotyczy m.in. zmiany programów studiów, polegających na zwiększaniu liczby godzin wykładów i ćwiczeń, rozłożenia materiałów objętych zakresem danego przedmiotu na dwa semestry, uruchamiania dodatkowych grup warunkowych, a także hospitacji prowadzonych zajęć.

(dowód: akta kontroli str. 284-302)

15. W badanym okresie pięć spośród 17 wydziałów uczelni praktykowało, w ramach ich wewnętrznych kompetencji, wylanianie i nagradzanie najlepszych prac dyplomowych napisanych przez studentów. Dotyczyło to zarówno prac licencjackich oraz magisterskich w wyniku konkursów organizowanych m.in. na wnioski wydziałowych komisji egzaminacyjnych oraz decyzją kierownictwa wydziału (w sprawie ustanowienia regulaminów konkursów na najlepszą pracę dyplomową w danym obszarze). Formą nagrody dla wyróżnionych studentów były nagrody rzeczowe, wyjazdy studyjne oraz dyplomy i listy gratulacyjne. Pozostałe wydziały, które nie organizowały takich konkursów umożliwiały uczestnictwo swoich studentów w ogólnopolskich konkursach oraz konkursach organizowanych przez interesariuszy zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 303)

16. Analiza NIK dotycząca dwóch przedmiotów prowadzonych na dwóch różnych kierunkach studiów z dwóch różnych wydziałów (tj. przedmiotów: Prawa konstytucyjnego na kierunku Prawo oraz Inżynierii oprogramowania na kierunku Informatyka), w zakresie informacji dostępnych dla studentów, zawartych w elektronicznym systemie obsługi studentów, wykazała m.in., że w systemie tym zamieszczono informacje i odnośniki do poszczególnych przedmiotów (tzw. sylabusy) wraz z efektami kształcenia, w tym m.in. rodzaje zajęć i liczbę godzin w semestrze, formę i warunki weryfikacji efektów kształcenia, literaturę podstawową oraz przedmioty wprowadzające. Wskazano również osobę odpowiedzialną za realizację przedmiotu, wraz z informacją o dyżurach nauczyciela akademickiego, w tym z podaniem dnia, godziny i pokoju prowadzonych konsultacji.

(dowód: akta kontroli str. 304-318)

17. W okresie objętym kontrolą, Polska Komisja Akredytacyjna dokonała siedmiu ocen programowych na kierunkach studiów prowadzonych na czterech wydziałach Uczelni, tj. na: Wydziale Teologii (na kierunkach – teologia i nauki o rodzinie), Wydziale Nauk Społecznych (socjologia i praca socjalna), Wydziale Sztuki (edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych i edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej) oraz Wydziale Bioinżynierii Zwierząt (bioinżynieria produkcji żywności). Wszystkie badane kierunki studiów ocenione zostały pozytywnie, ponieważ spełniły wymagania kadrowe, programowe, w tym dotyczące

²⁷ Np w roku akademickim 2016/2017 na kierunku Prawo z przedmiotu - Historia prawa polskiego spośród 252 studentów uprawnionych do przystąpienia do egzaminu, 144 osoby otrzymały oceny niedostateczne w pierwszym terminie.

osiąganych efektów kształcenia oraz organizacyjne do prowadzenia studiów na tych kierunkach. Wskazano, że poziom prowadzonego kształcenia odpowiadał przyjętym kryteriom jakościowym w stopniu pozwalającym na wydanie oceny w takiej skali. Wydając te oceny uwzględniono również skuteczność wewnętrznych systemów zapewnienia jakości funkcjonujących na analizowanych wydziałach. Wszystkie oceniane kierunki uzyskały ocenę: „w pełni” w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 319-327)

18. Wszystkie jednostki organizacyjne Uczelni podejmowały, we współpracy z przedsiębiorcami, samorządem oraz innymi instytucjami i organizacjami, działania, z których wynikały korzyści dla jakości kształcenia oraz możliwości zdobycia doświadczenia przez studentów. Polegały one głównie na uczestnictwie interesariuszy zewnętrznych w radach patronackich (radach programowych), w pracach wydziałowych zespołów ds. jakości kształcenia zajmujących się m.in. projektowaniem zmian służących doskonaleniu programów kształcenia i planów studiów oraz oferty kształcenia, udziale praktyków (specjalistów spoza Uczelni) w prowadzeniu zajęć dydaktycznych, a także współpracy przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie udostępniania oferty szkolenia praktycznego i realizacji praktyk przez studentów. W wyniku podjętych działań modyfikowano programy studiów i dostosowywano je do potrzeb rynku pracy, a także organizowano dodatkowe zajęcia i wizyty u podmiotów gospodarczych.

Przykładem dobrych praktyk były umowy i porozumienia zawierane z przedsiębiorstwami na kształcenie w formule studiów dualnych. W ramach tych umów, zawartych w 2017 r. z trzema firmami²⁸, studenci trzech wydziałów: Nauk Technicznych, Nauk Ekonomicznych oraz Nauk o Żywności, począwszy od roku akademickiego 2017/2018 będą uczestniczyć w programie kształcenia składającego się z zajęć dydaktycznych prowadzonych w Uczelni oraz z zajęć dydaktycznych i praktyk studenckich realizowanych w tych przedsiębiorstwach²⁹.

Inną formą współpracy Uczelni z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego były organizowane przez Biuro Karier UWM w Olsztynie spotkania z pracodawcami prowadzone w formule cyklicznych warsztatów doradczych pn. „Pracodawca – doświadczony doradca”, a także spotkań z przedstawicielami instytucji i przedsiębiorstw, organizowanymi i prowadzonymi w ramach realizacji projektu pn. „Profesjonalizacja usług Akademickiego Biura Karier UWM w Olsztynie (2016-2019)”. Na uwagę zasługuje również uruchamianie od roku akademickiego 2017/2018³⁰ projekt pn. „Międzywydziałowa Szkoła Przedsiębiorczości”, w ramach którego studenci będą realizowali kurs dokształcający, którego wykładowcami będą m.in. specjaliści – praktycy z zakresu ekonomii, przedsiębiorczości i bankowości.

(dowód: akta kontroli str. 328-375, 385)

²⁸ Michelin Polska S.A. z siedzibą w Olsztynie, Obram sp. z o.o. z siedzibą w Olsztynie oraz Zakładem Handlowo – Usługowym Zygmunt Żarna z siedzibą w Olsztynie.

²⁹ Strony umów uzgodniły m.in., że praktyki te wraz z zajęciami dydaktycznymi, w tym zajęciami kształcenia w zawodowego będą odbywały się w określonym wymiarze godzin, tj.: w przypadku porozumienia z firmą Michelin Polska S.A. oraz Zakładem Handlowo – Usługowym Zygmunt Żarna: od zakończenia drugiego semestru studiów w wymiarze 160 godz. (cztery tygodnie, po pięć dni) oraz w każdym kolejnym semestrze studiów aż do siódmego semestru w wymiarze od 120 godz. do 240 godz. (łącznie dla każdego studenta przewidziano 1.440 godz. praktyk zawodowych); z firmą Obram sp. z o.o.: w semestrach piątym i szóstym w wymiarze jednej dzień w tygodniu, w semestrze siódmym w wymiarze jeden tydzień w miesiącu oraz miesięczną praktyką po szóstym semestrze. W umowach określono również, że program studiów, w tym plan studiów Uczelnia opracuje w konsultacji z firmami oraz, że w programie tym należy uwzględnić wskazane przez firmy wnioski i sugestie dotyczące efektów kształcenia, jakie powinien osiągnąć student w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, istotnych dla przygotowania zawodowego studenta.

³⁰ W analizowanym roku 2016/2017 przygotowywano założenia i wniosek projektowy.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Olsztyn, dnia 14 listopada 2017 r.

Kontroler
Waldemar Żarnoch
starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Andrzej Żyśk

.....
podpis

.....
Podpis